

Till kommunstyrelserna

ÄNDRING AV RÖSTNINGSSOMRÅDESINDELNINGEN FÖR ÅR 2021 OCH ANMÄLAN OM DET TILL MYNDIGHETEN FÖR DIGITALISERING OCH BEFOLKNINGSDATA

1. Allmänt

Enligt 8 § i vallagen utgör kommunen ett röstningsområde, om det inte är nödvändigt att dela in den i flera röstningsområden. I vallagen finns inga närmare bestämmelser om röstningsområdenas areal eller invånarantal. Beslut om röstningsområdena fattas av fullmäktige.

Röstningsområdets indelning som ändrats genom fullmäktiges beslut gäller i val och folkomröstningar som förrättas från och med 1.1.2021, om fullmäktiges beslut har fattats och det har anmälts till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata senast 31.8.2019¹.

Anmälningsförfarandet skiljer sig från tidigare år så att anmälan från och med år 2021 görs till registratorkontoret för nya MDB, när anmälan tidigare gjordes till magistraten i kommunens eget område varifrån den förmedlades till Befolkningsregistercentralen. Nya MDB bildades till följd av att Befolkningsregistercentralen och magistraterna slogs samman i början av 2020.

På basis av det beslut som kommunen meddelat ser MDB till att varje byggnad i befolkningsdatasystemet får korrekt information om röstningsområdet i enlighet med fullmäktiges beslut. MDB ser också till att uppgifterna om röstningsområdena är uppdaterade i valdatasystemet när upprätthållandet av uppgifterna om röstningsställena inleds för det aktuella valet som ska förrättas.

Då ett rösträttsregister för ett val upprättas utifrån informationen i befolkningsdatasystemet fastställs den röstberättigades röstningsområde på basis av den information som har antecknats om hans bostadshus. Utifrån detta bestäms vilket röstningsområde och vilket röstningsställe personen läggs till i vallängden, dvs. var hen kan rösta på valdagen.

I sitt beslut om ändring av kommunens röstningsområdesindelning fastställer fullmäktige även röstningsområdet för röstberättigade som saknar bostad, bor på inrättningar och är fast bosatta utomlands.

¹ Den årliga tidtabellen för anmälan av ändringar i röstningsområdena och ikraftträdandet av ändringarna ändrades genom en ändring av vallagen som trädde i kraft 2019. Dessförinnan skulle beslutet och anmälan om det ske före utgången av april, då ändringen trädde i kraft den 15 oktober samma år och var därmed i kraft vid val som förrättades våren därpå. Eftersom alla ordinarie val som regleras i vallagen nu förrättas under årets första hälft, senarelades tidtabellen för anmälan och ikraftträdandet till det nuvarande.

När man beslutar om antalet röstningsområden bör man också beakta att en minskning av antalet röstningsområden kan försämra väljarnas möjligheter att delta i röstningen på valdagen. De senaste åren har tendensen varit att minska antalet röstningsområden. Justitieministeriet har bl.a. i sitt brev till kommunerna (1.10.2018, dnr VN/4971/2018) rekommenderat att antalet röstningsområden åtminstone inte ska minskas utan vägande skäl, och dessutom konstaterat att användningen av rösträttsregistret vid röstningen på valdagen inte är en grund för att minska antalet röstningsområden.

2. Anmälan om ändring av röstningsområdesindelningen senast 31.8.2020 till Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Enligt 8 § 2 mom. i vallagen träder fullmäktiges beslut om röstningsområdena i kraft vid ingången av kalenderåret, om beslutet har fattats och anmälts till MDB senast i augusti föregående år.

För att säkerställa ett smidigt och felfritt informationsflöde bör den pågående ändringen av röstningsområdesindelningen meddelas i god tid före den bakre gräns som fastställs i vallagen. Om fullmäktige redan har fattat beslut om en ändring av röstningsområdesindelningen från och med 1.1.2021, ska anmälan enligt vallagen göras till MDB utan dröjsmål.

Anmälan görs till MDB:s registratörskontor, antingen

- per e-post till adressen kirjaamo@dvv.fi. Av rubriken på en anmälan som skickats per e-post ska framgå kommunens namn och ärende, till exempel: "Anmälan om ändring av Helsingfors röstningsområdesindelning", eller
- som pappersbrev till adressen
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata / Val,
PB 123, 00531 Helsingfors
Förutom den postade anmälan önskar MDB dessutom information om anmälan per e-post till adressen vrk.vaalit@dvv.fi.

I praktiken räcker det om anmälan om ändring av röstningsområdesindelningen innehåller följande:

- utdrag ur fullmäktiges protokoll av vilket beslutet framgår
- de skriftliga utredningar inklusive eventuella kartbilagor med vilka ändringen har lagts fram för fullmäktige inför beslutsfattandet (kan ingå i ovan nämnda utdrag och behöver då inte bifogas separat).

I de handlingar som ingår i anmälan ska det i varje fall tydligt specificeras vad det i sak är fråga om vid ändringen av röstningsområdesindelningen. Röstningsområdet registreras i befolkningsdatasystemet som information för varje enskild byggnad, så av kommunens anmälan ska tydligt framgå vilka områden som ansluter sig till varandra, vilka som delas osv. Det tydligaste är om det som en del eller bilaga till fullmäktiges beslut finns en tabell som beskriver den gamla och nya röstningsområdesindelningen parallellt till exempel på följande sätt:

Gammalt röstningsområde	Nytt röstningsområde
001 Centrum	001 Centrum
002 Sivula	001 Centrum
003 Laitala	002 Västra
004 Pirttimäki	003 Östra
005 Tupavuori	003 Östra
Gammalt röstningsområde för särskilda grupper	Nytt röstningsområde för särskilda grupper
001 Centrum	001 Centrum

Exempeltabellen beskriver den vanligaste typen av ändring av röstningsområdesindelningen under de senaste åren, där röstningsområdena slås samman till nya, större områden. Vid andra ändringar av röstningsområdesgränserna behövs tilläggsmaterial för registrering av ändringen (se följande kapitel).

Den röstningsområdesindelning som fullmäktige har beslutat om och som har anmälts till MDB gäller tills vidare, dvs. vid alla val och folkomröstningar tills den ändras på nytt i den ordning som anges i vallagen. Endast ändringar av röstningsområdesindelningen behöver anmälas till MDB.

3. Registrering av ändring av röstningsområdesindelningen i befolkningsdatasystemet

På basis av kommunens beslut och anmälan registreras ändringarna av röstningsområdesindelningen i befolkningsdatasystemet av MDB. MDB kontaktar vid behov den kommun som gjort ändringen för att få tilläggsuppgifter om beslutet eller för att kontrollera resultaten efter att registreringen är gjord.

Röstningsområdesuppgiften har i befolkningsdatasystemet betydelse i synnerhet som uppgift om byggnad. Den röstberättigades röstningsområde fastställs (med undantag av vissa specialgrupper) på basis av röstningsområdesuppgifterna för hans stadigvarande bostad. I befolkningsdatasystemet kan en byggnads läge i förhållande till kommunens röstningsområdesindelning fastställas utifrån följande uppgifter:

- beteckningen för röstningsområdet enligt den gällande (gamla) röstningsområdesindelningen,
- kartkoordinater för byggnadens så kallade mittpunkt,
- gatuadressen,
- beteckningen för den fastighet där byggnaden står.

Med tanke på registreringsbehoven är det mest praktiskt att fastställa ändringarna av röstningsområdesindelningen antingen som ändringar i förhållande till den gamla röstningsområdesindelningen (när det helt enkelt handlar om att hela gamla röstningsområden slås samman till nya röstningsområden) eller genom att rita upp de nya röstningsområdesgränserna i det GIS-program som kommunen använder.

Om det vid en ändring av röstningsområdesindelningen är fråga om en sammanslagning av två eller flera röstningsområden är registreringen av ändringen en tekniskt enkel åtgärd. För att genomföra en sådan ändring av röstningsområdesindelningen räcker det med en verbal utredning och en liknande tabell som i exemplet ovan, samt en kartsnittskiss av allmän karaktär som eventuellt bifogas beslutet om områdesindelning.

När det i ändringen av röstningsområdesindelningen är fråga om en ny fördelning av gamla röstningsområden görs registreringen av ändringarna av röstningsområdena med hjälp av geodatateknik. Då ska kommunen i ett elektroniskt, maskinläsbart geodataformat lämna in uppgifter om röstningsområdenas nya gränser på basis av vilka MDB lokaliserar alla byggnader i kommunen med hjälp av uppgifter från BDS (koordinaterna för byggnadernas mittpunkter).

I detta fall ska, utöver att fullmäktiges beslut meddelas inom utsatt tid på det sätt som vallagen förutsätter, gränserna för röstningsområdena i enlighet med beslutet sändas i elektronisk form till Otto Palmu, som ansvarar för valärenden på MDB (se kontaktuppgifter i slutet av brevet).

Kommunerna ombeds lämna uppgifter om röstningsområdesgränserna som filer t.ex. Mapinfo- eller Shape-format i KKS-grundkoordinatsystemet eller i ETRS-TM35FIN-koordinatsystemet. Vid behov kan uppgifter om gränserna för de nya röstningsområdena lämnas på annat sätt, men detta bör man avtala om i god tid med ovan nämnda kontaktperson vid MDB.

Kommunsammanslagningar

När ett beslut av statsrådet eller finansministeriet om ändrad kommunindelning föranleder en översyn av röstningsområdesindelningen (till exempel ska numreringen av röstningsområdena ändras om en kommun i samband med en kommunsammanslagning får nya röstningsområden eller ett/flera röstningsområden försvinner), ska fullmäktige eller sammanslagningsstyrelsen för den nya kommunen fatta beslut om röstningsområdesindelningen i den utvidgade/nygrundade kommunen. När hela kommuner slås samman måste ett beslut om röstningsområdesindelningen alltid fattas.

När ett beslut om ändring av kommunindelningen har fattats i ett så tidigt skede att röstningsområdesindelningen hinner ändras och anmälas till MDB senast 31.8.2020, är förfarandet detsamma som normalt vid en ändring av röstningsområdesindelningen och vid behov kan beslut fattas om t.ex. sammanslagning eller delning av röstningsområdena eller ändring i gränserna mellan dem. Från och med 2019 borde detta vara en typisk situation även i fall av kommunsammanslagning, eftersom statsrådets eller finansministeriets beslut om en kommunsammanslagning som träder i kraft i början av följande år ska fattas före utgången av juni (22 § i kommunstrukturlagen).

Om en ändring av röstningsområdesindelningen på grund av tidtabellen för beslutet om ändring av kommunindelningen inte hinner anmälas till MDB senast 31.8.2020, kan kommunen eller kommunsammanslagningens sammanslagningsstyrelse endast kontrollera röstningsområdesindelningen genom att numrera de befintliga röstningsområdena på nytt. Gränserna mellan röstningsområdena kan inte längre ändras i ett så sent skede.

Tidtabell för BDS- och VAT-registreringen av röstningsområdesändringar

MDB går igenom anmälningarna från kommunen, ber vid behov om mer information och förbereder den tekniska registreringen av röstningsområdesändringarna för att slutföras genom en engångskörning i BDS för alla kommuner. Ändringskörningen genomförs den första söndagen då man kan vara säker på att val enligt den gamla röstningsområdesindelningen inte kommer att förrättas under innevarande år. År 2020 är detta datum 15.11.2020. Denna tidpunkt för den tekniska körningen har ingen betydelse för kommunens uppgifter förutom för byggnadstillsynens uppgifter som gäller registrering av röstningsområdesuppgifterna för nya byggnader/byggprojekt (se följande kapitel).

MDB sörjer också för att röstningsområdesändringarna görs i justitieministeriets valdatasystem (VAT) så att kommunen, när underhållet av röstningsställena och andra basuppgifter inför följande valdag inleds, har tillgång till den röstningsområdesindelning som gäller vid valet.

4. Kommunens byggnadstillsyn ska underrättas samt iakttas

Kommunens byggnadstillsyn ser till att information om röstningsområdet registreras för alla nya byggnader redan när bygglovet beviljas och att uppgifterna för nybyggen i enlighet med loven anmäls till MDB för registrering i befolkningsdatasystemet. På detta sätt har byggnaden redan försetts med uppgifter om röstningsområde när de första boende flyttar in.

När röstningsområdesindelningen ändras i kommunen, ska de som ansvarar för beredningen av beslutet underrätta kommunens byggnadstillsyn om saken och ge anvisningar om att tilldela de nya byggnaderna röstningsområdesuppgifter enligt följande tidtabell:

- 1. För de bygglov som registreras i BDS före 15.11.2020 (då ändringar av röstningsområdesindelningen förs in i BDS byggnadsuppgifter) lagras uppgiften om röstningsområde i enlighet med den gamla, till slutet av 2020 gällande indelningen.**
  - Om uppgifter enligt den nya fördelningen används före detta datum uppdateras med stor sannolikhet informationen om röstningsområdet för byggnaderna i fråga felaktigt vid körning av MDB:s röstningsområden.
- 2. För bygglov som registreras 15.11.2020 och senare lagras uppgiften om röstningsområde enligt den nya indelningen som träder i kraft 1.1.2020.**
  - Efter detta datum följs inte längre den gamla röstningsområdesindelningen i praktiken, även om den gamla indelningen formellt gäller. Valdagen kan inte längre infalla under innevarande år och därmed inte heller under giltighetstiden för den gamla röstningsområdesindelningen.

MDB:s kontaktpersoner (i slutet av brevet) ger vid behov ytterligare information och anvisningar.

5. Information om röstningsområdena och röstningsställena på valdagen

Nummer på röstningsområdet

Det är obligatoriskt med nummer på ett röstningsområde även om kommunen bara har ett röstningsområde, det vill säga när kommunen inte är indelad i röstningsområden. Kommunens enda röstningsområde har alltid nummer 001.

Numret på röstningsområdet ligger inom intervallen 001–999 och kan vid behov åtföljas av en versal (A, B ...), det vill säga en så kallad indelningsbokstav. Röstningsområdena ska helst numreras från 001 uppåt utan luckor och indelningsbokstäver ska användas endast i enstaka situationer, såsom när ett befintligt röstningsområde delas in i flera röstningsområden.

Röstningsområde för särskilda grupper

När kommunfullmäktige fattar beslut om att ändra röstningsområdesindelningen ska fullmäktige samtidigt avgöra vilket av kommunens röstningsområden som ska användas av de röstberättigade i kommunen som enligt befolkningsdatasystemet inte är bosatta i någon fastighet (byggnad eller lägenhet). Till denna grupp hör utöver kommuninvånare utan fast bostad och personer på vårdinrättningar eller andra inrättningar också kommunens så kallade frånvarande befolkning, det vill säga finländska medborgare som är fast bosatta utomlands (utlandsfinländare).

Vid kommunalval har utlandsfinländare inte rösträtt, men vid riksdagsval, presidentval och Europaparlamentsval har de möjlighet att rösta även på valdagen på röstningsstället i det röstningsområde som har fastställts som röstningsområde för den befolkning som är frånvarande i den folkbokföringskommun som avses i lagen om hemkommun.

Helsingfors är ett undantag i det här fallet. Där är fallen så många att staden har ett särskilt röstningsområde för Helsingforsbor som är bostadslösa eller dylikt och ett separat röstningsområde för utlandsfinländare.

Namn på röstningsområdet

Röstningsområdet kan ges ett namn om det finns fler än ett röstningsområde i kommunen. (Kommuner med bara ett röstningsområde kan ge sitt röstningsområde samma namn som kommunen.) Namnet på röstningsområdet skrivs ut på meddelandekortet och ska vara så tydligt och beskrivande som möjligt med tanke på väljarna. Röstningsområdet och dess namn används också bland annat för att offentliggöra valresultaten områdesvis och i röstningsstatistiken.

Det rekommenderas att kommunerna använder namn på stads-/kommundelar, byar och andra tydliga ortnamn av motsvarande slag, som syftar på samhällsstrukturen och är allmänt kända bland invånarna. Flera röstningsområden kan ha samma namn om det är befogat (till exempel en stor stadsdel), men då måste namnet åtföljas av en versal eller en romersk siffra för att röstningsområden med samma namn ska kunna skiljas åt.

Exempel:

Ulrikasborg A, Ulrikasborg B och Ulrikasborg C;
Centrum I, Centrum II

Röstningsställets namn ska inte användas som namn på röstningsområdet. Både namnet på röstningsområdet och valdagens röstningsställe skrivs ut på bl.a. meddelandekortet som skickas till väljaren. Ett röstningsområde som har namngetts enligt röstningsstället orsakar dessutom förvirring i en situation där röstningsstället byts ut. I ett sådant fall skulle det vara nödvändigt att också ändra namnet på röstningsområdet för att undvika missförstånd hos väljarna, även om det endast skulle vara fråga om ett tillfälligt byte av röstningsområdets röstningsställe t.ex. på grund av renovering.

Röstningsområdets namn ska i mån av möjlighet beskriva det område det täcker och röstningsställets namn ska fungera som en rubrik som styr väljaren till rätt röstningsställe. Röstningsområdet är ett geografiskt område, röstningsstället på valdagen är ett adresserat utrymme i en byggnad. Namngivningen bör återspegla detta.

Röstningsställe på valdagen

Det behövs och är inte ändamålsenligt att fatta beslut om röstningsställena enligt samma tidtabell som om röstningsområdena, och uppgifterna om röstningsställena anmäls inte enligt samma förfarande som ändringarna av röstningsområdesindelningen. Eftersom röstningsställena på valdagen och röstningsområdena står i nära samband med varandra, ges här en kort anvisning om namngivning av valdagens röstningsställena och om adressuppgifter, även om namngivningen och anmälan om röstningsställena inte sker i samband med att man fattar beslut om röstningsområdesindelningen.

Såsom det beskrivs ovan i kapitlet om namngivning av röstningsområden, ska röstningsområdet inte namnges enligt röstningsstället på valdagen.

Röstningsställena på valdagen finns ofta i skolor eller andra byggnader som förvaltas av kommunen och den naturligaste lösningen är att använda de vedertagna officiella namnen på platserna (som sannolikt finns på informationstavlor, skyltar och liknande på platsen).

Exempel på namn på röstningsställena på valdagen:

Kronoby lågstadieskola

Stadshuset

Samservicepunkten i Ristijärvi

Röstningsställets besöksadress skrivs ut på meddelandekortet och precis som namnet på röstningsstället, är adressen viktig information för att väljarna i praktiken ska hitta fram till röstningsstället. Adressen som meddelas till röstningsstället ska uttryckligen vara besöksadressen och inte postadressen: Det är fråga om en adress som väljarna ska informeras om för att komma till platsen. Därför ingår inte information om postnumret eller postanstalten i röstningsställets adress.

Exempel på röstningsställets adresser :

Centralgatan 4

Tjänster/Handledning av registertjänster /

12.6.2020

Parkgatan 20, entréhallen på 2:a vån.
Torggatan 2, ingång från Kyrkogränden

Röstningsområdena och röstningsställena i alla kommuner kan kontrolleras i valdata-systemets basdataregister. Där framgår vilka lösningar andra kommuner har valt i fråga om namnen och adresserna.

Närmare anvisningar i anslutning till detta ges av både MDB och justitieministeriet närmare varje val. Nästa gång ska beslut om röstningsställena fattas och anmälan om dem göras inför kommunalvalet 2021 i början av 2021 (i slutet av januari eller i början av februari).

6. Tidtabell för anmälan om ändring av röstningsområdesindelning

Information om fullmäktiges beslut om ändring av röstningsområdesindelningen från kommunen till MDB omedelbart, i samtliga fall senast måndagen 31.8.2020.

Uppgifter om de nummer och namn på röstningsområdena som registrerats i befolkningsdatasystemet skickas vid behov från MDB för granskning till den kommun som ändrar sin röstningsområdesindelning efter att MDB har behandlat de mottagna anmälningarna.

7. Kontaktpersoner vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Anmälan och registrering av ändringar av röstningsområdesindelningen, även beträffande bygglov samt andra valärenden:

Kontakt per e-post i första hand till adressen vrk.vaalit@dvv.fi

Otto Palmu, tfn 0295 535 137 (otto.palmu@dvv.fi)

Statistik över kommunens invånarantal per röstningsområde som kan utnyttjas vid kartläggningen av behoven av ändring av röstningsområdesindelningen m.m. finns på MDB:s webbplats, på adressen <https://dvv.fi/sv/valstatistik>.

Kommunstyrelsen ombeds vidarebefordra detta brev till kommunens centralvalnämnd. Om kommunen har fattat beslut om att ändra röstningsområdesindelningen eller om ett ärende beträffande ändring av röstningsområdesindelningen är anhängigt i kommunen, ombeds centralvalnämnden vidarebefordra detta brev också till kommunens byggnadstillsyn och säkerställa att ändringen av indelningen då den genomförs även beaktas i behandlingen av bygglovsärenden, i enlighet med anvisningarna i kapitel 4 i detta brev.

Med vänliga hälsningar,
Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata

Otto Palmu
Specialsakkunnig

